

КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

В законі України «Про освіту» (2017) зазначено, що «метою професійної освіти є формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності й перспектив кар'єрного зростання впродовж життя» [2]. Відтак, підготовка майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) має відповідати суспільним запитам, що сформульовані у державних стандартах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ДСПТО), а також враховувати світові тенденції з підготовки фахівців. На сучасному етапі в ЗП(ПТ)О підготовка майбутніх кваліфікованих робітників здійснюється на основі компетентнісного підходу. Впроваджуються ДСПТО з конкретних робітничих професій на компетентнісному підході, який передбачає формування у здобувача освіти обов'язкових ключових, загальних та професійних компетентностей [1].

Логічно завершеною складовою ДСПТО є навчальний модуль, який базується на окремій одиниці професійного стандарту, містить навчальний матеріал, необхідний для досягнення професійних і ключових компетентностей та належить до певного рівня кваліфікації. Нове покоління державних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти з конкретних професій на компетентнісній основі зорієнтоване на досягнення визначених результатів навчання, які деталізуються описом компетентностей [3, с.5-6].

Головною метою компетентнісної парадигми системи професійної (професійно-технічної) освіти є активізація процесів пошуку шляхів і засобів підвищення якості професійної підготовки та її результат, який передбачає сформованість професійної компетентності майбутніх випускників ЗП(ПТ)О. Компетентнісна парадигма передбачає зміну самого характеру процесу навчання, який полягає у залученні здобувачів освіти в активну, творчу, спільну продуктивну діяльність.

Проблема активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів завжди була однією з найбільш актуальних в освітньому процесі. Для вирішення цього питання педагогічні працівники ЗП(ПТ)О використовують різні елементи педагогічних технологій, що дозволяють активізувати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти шляхом посилення практичної спрямованості навчання, збагачення змісту професійно-орієнтованими завданнями і ситуаціями, підвищення рівня самостійності здобувачів освіти, розвитку їхніх творчих здібностей, формування індивідуальності майбутнього фахівця. Однією з таких технологій є кейсова технологія навчання, суть якої полягає у тому, що здобувачам освіти пропонується осмислити реальну професійну ситуацію, опис якої водночас відображає не тільки якусь практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які необхідно засвоїти з метою її розв'язання.

З методичної точки зору кейс – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених з реальної практики.

Застосування кейс-технології обумовлено такими причинами: орієнтацією сучасної П(ПТ)О не лише на отримання знань, але і на формування і розвиток компетентностей, серед яких особлива увага приділяється культурі мислення; здатності працювати з інформацією, аналізувати та узагальнювати її; вимогам до якості підготовки випускників ЗП(ПТ)О, які повинні правильно себе поводити в складних ситуаціях на виробництві; позитивному відношенню майбутніх кваліфікованих робітників та підвищенням мотивації до засвоєння змісту навчальних предметів та модулів, це забезпечує більш усвідомлене вивчення і закріплення теоретичних знань; позитивним впливом кейсових ситуацій на професіоналізацію здобувачів освіти, що сприяє їх підготовці до виробничої практики на підприємствах.

Складання кейсів з відповідних модулів освітньої програми передбачає такі етапи: пошук об'єкта для написання кейса, збір інформації, яка може бути основою для опису помилок або невірних дій під час вивчення компетентностей, модулів; структурування отриманої інформації для конкретної компетентності та представлення її у вигляді тексту, який може слугувати основою для опису помилок або невірних дій працівників на підприємстві тощо; апробація кейсів під час проведення лабораторно-практичних робіт, виробничого навчання.

В педагогічній літературі представлена різна класифікація кейсів: за джерелом та формою викладення інформації, розміром, характером діяльності, складності тощо. Залежно від їх змісту та структури експерти Європейського кейс-центру (EuropeanCaseClearingHouse) поділяють кейси на шість груп: кейси-випадки; кейси-вправи; кейси-приклад; кейси-рішення; комплексні кейси; допоміжні кейси. За дидактичним призначенням кейси поділяють на навчальні та контролюючі. Мета навчальних кейсів – навчити аналізувати та запобігати складним виробничим ситуаціям та шукати шляхи їх вирішення. Навчальні кейси, як правило, мають декілька шляхів вирішення проблеми і можуть не мати простої однозначної відповіді. Вони вимагають аналітичного підходу, в більшості випадків не оцінюються. Це дає можливість здобувачам освіти висловлювати свою думку на поставлену проблему. Такі кейси потрібні для формування і розвитку умінь

нестандартно вирішувати проблеми, формування евристичного підходу до вирішення ситуації. При цьому готової стандартної відповіді в навчальній літературі на ці кейси не існує.

Навчальні кейси за змістом класифікують на ілюстративні та дослідницькі. В них містяться суперечливі і проблемні виробничі питання. Такі кейси не мають жорсткої системи оцінювання здобувачів освіти, їх можна використовувати як вимірвальник для виявлення рівня сформованості компетентностей, при цьому можливе коригування їх змісту і викладачем і здобувачем освіти. Інфор-мація для пошуку відповідей на питання в таких кейсах може бути знайдена в додаткових джерелах.

Робота з кейсами організовується безпосередньо на уроках в аудиторіях, або як домашнє завдання. В контролюючих кейсах чітко сформульовані питання, на які є параметри оцінювання, наприклад, бали за вірну чи невірну відповідь. Відповіді мають контролюючий характер і не пропонують використання додаткових джерел інформації, так як здобувач освіти має нею володіти. Такі кейси можуть бути використані як самостійний оцінювальний засіб при виконанні контрольної роботи, на заліку тощо. Для них характерні чіткі часові межі, при роботі з ними здобувачі освіти відповідають межах часу, вказаного викладачем.

Використання кейсів може бути варіативним, це визначається освітньою метою, особливостями професії, змістом навчального матеріалу. Як освітні, так і контролюючі кейси сприяють розвитку у здобувачів освіти: аналітичних умінь знаходити і виділяти важливу та неважливу інформацію, аналізувати її; практичних умінь, які дозволяють використовувати теоретичні знання на практиці при плануванні дій під час вирішення виробничих ситуацій; творчих умінь, які забезпечують креативний підхід до вирішення проблеми; комунікативних умінь, які формують і розвивають навички спілкування.

Використання кейс-технології при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників допомагає підвищити пізнавальний інтерес до навчальних модулів, забезпечує високу ефективність навчання. Вирішення учнями освітніх кейсів забезпечує формування в них професійної компетентності, дозволяє розвивати кожного здобувача освіти, як творчу особистість, здатну до практичної роботи.

Література

1. Про затвердження Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти [Електронний ресурс]: постанова КМУ від 20.10.2021 № 1077 // Верховна Рада України: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <http://surl.li/mvvhmx>.
2. Про освіту [електронний ресурс]: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Верховна Рада України: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <http://surl.li/ixnq>.
3. Розроблення навчально-планувальної та ведення облікової документації для організації навчання з професій за державними освітніми стандартами на основі модульно-компетентнісного підходу: методичні рекомендації / за заг. ред. Людмили Шевчук. Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2023. 68 с.

ЗАЄЦЬ ОКСАНА

ДНЗ «Вище професійне училище №11 м. Хмельницького»

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Вивчення іноземної мови в сучасному світі – це один з важливих компонентів у житті успішної людини. Знання іноземної мови є необхідним, тому що це знання дає нові можливості у спілкуванні, навчанні і у сфері професійного розвитку.

Оволодіння іноземною мовою – це творчий і цікавий процес, який розвиває світогляд, дозволяє покращити логічне мислення, вміння виражати свої думки ясно і чітко.

Внаслідок глобальних змін в суспільному житті України, як і в інших країнах світу, змінилася роль іноземної мови в системі освіти. Із звичайного шкільного предмету іноземна мова перетворилася на один з базових елементів сучасної системи освіти, у засіб для досягнення професійної реалізації особистості.

Основною метою навчання іноземній мові є формування в здобувачів освіти, майбутніх кваліфікованих робітників, комунікативної компетенції, оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Як відомо, ЗП(ПТ)О готують кваліфікованих робітників, які можуть працювати за кордоном, тому постає питання вивчення професійної лексики для подальшого спілкування в інших країнах, перекладу інструкцій до приладів, інструментів та техніки, вивчення їх будови. Також стає актуальним обмін досвідом з іноземними колегами, участь в міжнародних конкурсах, тощо. Найбільше для цього підходять уроки іноземної мови. В ЗП(ПТ)О, де здобувачі освіти отримують професію, оволодіння професійними навичками повинно доповнюватись також і оволодінням професійною лексикою. Здобувач освіти повинен не тільки знати англійські еквіваленти назв інструментів, але й вміти прокоментувати, як і з якою метою він користується тим чи іншим інструментом. Він повинен вміти описати своє робоче місце, підприємство, де він проходить виробничу практику, дати пораду, розповісти про своє ставлення, висунути свій варіант щодо того, як виконувати завдання. Тому готуючись до уроку, викладач повинен пов'язувати тему уроку з професійною спрямованістю.